

Investuoti pelningiau nei taupyti

Tumpas terminų žodynelis

Akcija – tai verslo įmonių išleisti vertybiniai popieriai, kurie suteikia jos turėtojui tam tikras teises į įmonės nuosavybę.

Akcijų indeksas – rodiklis, kuris parodo bendrą pasirinktų akcijų kainų pasikeitimą. Ši priemonė leidžia investuotojams įvertinti akcijų rinkos būklę.

Aukcionas – galimybė pirkėjams bei pardavėjams siūlyti savo kainas už norimus prekių vertybinius popierius.

Finansų maklerio įmonė – tokia įmonė, kuri turi licenciją verstis investicinėmis paslaugomis.

Infliacija – kainų lygio kilimas, dėl kurio krinta piniginių vienetų perkamoji galia. Ji paprastai matuojama vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso padidėjimu per metus.

Investavimo strategija – tam tikri metodai, kaip planuoti ir valdyti pinigus: kuriam laikotarpiui investuoti, kokias priemones rinktis ir panašiai.

Investicinis fondas – daugelio investuotojų sunešti pinigai, už kuriuos finansų specialistai nuperka įvairių akcijų bei obligacijų.

Kommercinis bankas – institucija, kurios pagrindinė funkcija yra teikti kreditą ir kitas finansines paslaugas. Komercinius bankus prižiūri centrinis bankas.

Obligacija – skolos vertybiniai popieriai. Išleisdamos obligacijas įmonės arba valstybės skolinasi iš gyventojų.

Perkamoji galia – prekių ir paslaugų kiekis, kurį galima įsigyti už apibrėžtą pinigų sumą.

Valdymo įmonė – bendrovė, valdanti investicinį arba pensijų fondą.

Vertybinių popierių birža – tai organizacija, per kurią vyksta investavimas į vertybinius popierius arba kitaip – reguliuojamos rinkos operatorius.

Vertybinių popierių komisija – priežiūros institucija.

VU Studentų
Investicinis
Fondas

Dainora Juškevičiūtė
VU SIF Valdybos narė

Laikas gali būti mūsų draugas arba priešas, todėl svarbu žinoti, kaip elgtis, kad iš prabėgančio laiko gautume naudos, o ne patirtume nuostolių. Straipsnyje aptarsime, kaip kinta pinigų vertė ir ką daryti, kad metų pabaigoje būtume turtingesni negu jų pradžioje. Taip pat susipažinsime su Lietuvos finansų rinkos dalyviais ir populiariausiomis investavimo priemonėmis.

Nuvertėjantys pinigai

Neseniai atlikto tyrimo duomenimis, 51% Lietuvos gyventojų neišleidžia visų savo pajamų – dalį sutaupo. Vieni taupo turėdami konkretų tikslą įsigyti brangesnius pirkinius: keliones, kompiuterius, automobilius. Kiti tiesiog mėgsta turėti laisvų pinigų, kuriuos gali panaudoti staiga kilusioms idėjoms įgyvendinti ar apmokėti netikėtai atsiradusias išlaidas. Abiem atvejais pinigai kurį laiką guli nejudinami tradicinėse slėptuvėse (stiklainiuose, po lova, kojinėse) arba banko sąskaitoje. Jeigu su santaupomis nieko nedarome mėnesį, dar nėra labai didelė bėda, tačiau kas, jeigu planuojame pinigų nenaudoti pusę metų ir ilgiau?

Visa paslaptis, kad santaupos, jeigu su jomis tam tikrą laiką nieko nedarome, tiesiog nuvertėja. Kodėl taip atsitinka? Pinigų vertė mažina **infliacija**. Paprastai kalbant, tai tokia situacija, kai prekių ir paslaugų kainos išauga, todėl jų įsigyti galime mažiau. Infliacija matuojama procentais.

Gali atrodyti, kad **perkamosios galios** sumažėjimas dėl inflacijos nėra labai didelis. Tačiau vertėtų prisiminti, kad inflacija apskaičiuojama sudėjus tam tikrų prekių kainų pokyčius ir apskaičiavus vidurkį. Todėl kiekvienas pirkėjas turi savo individualią inflaciją. Tarkime, Jonas didžiausią dalį savo pajamų išleidžia maistui ir būsto išlaidoms. Šių dalykų kainos pastaruosiu metu auga labai sparčiai. Pavyzdžiui, nuo praeitų iki šių metų rugsėjo maisto ir nealkoholinių gėrimų kainos išaugo 12,7%, o būsto šildymo, vandens, elektros, dujų ir kito kuro – 12,5% (Statistikos departamento informacija). Akivaizdu, kad individuali Jono inflacija bus daugiau nei 2 kartus didesnė už vidutinę visos šalies inflaciją, kuri rugsėjį buvo 7,1%. Galime pasidžiaugti, kad tai nėra iš tolo neprilygsta šių dienų inflacijos rekordininkei Zimbabvėi, kurios metinė inflacija rugpjūtį buvo net 6593%. Kita vertus, taip sparčiai nuvertėjančių pinigų Lietuvoje neturėjome jau 10 metų, nuo 1997 m. gruodžio.

Investicijomis prieš inflaciją

Nors ir negalime visiškai įveikti inflacijos, tačiau yra keletas būdų, kaip gerokai sumažinti jos neigiamą poveikį. Pinigams reikia leisti dirbti ir sukurti mums dar

daugiau pinigų. Taip galime laiką paversti savo sąjungininku, nes kuo anksčiau „įdarbinsime“ savo pinigus, tuo daugiau jie mums „uždirbs“.

Pinigai pasaulyje nuolat sukasi ratu. Vieni nori skolintis ir yra pasiryžę už tai mokėti. Kiti turi laisvų pinigų, todėl skolina juos ir už tai gauna atlygį – palūkanas, kurios yra tarsi savotiška rizikos premija.

Pavyzdys

Lina padėjo 1000 Lt į banko indėlį, už kurį moka 5 proc. palūkanų per metus. Kiek ji turės po 4 metų? Infliacija kiekvienais metais lygi 5 proc.

Skaičiuojame taip: $1000 * (Palūkanos - infliacija)^{metai}$
 $1000 * (1,05 - 0,05)^4 = 1000$ Lt
Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad indėlis padės mums padidinti savo pinigų vertę, bet atėmus neigiamą inflacijos poveikį matome, kad iš tiesų nei uždirbome, nei praradome. Tačiau indėlių palūkanoms bankuose esant tokioms pačioms ar vos viršijant inflaciją, toks pinigų įdarbinimas nepelningas.

Finansų sistema

Susiruošus rimčiau kovoti su inflacija ir didinti savo santaupų vertę, pravartu išsamiau susipažinti su Lietuvos finansų sistema bei jos dalyviais. Jie visi vienaip ar kitaip veikia šioje erdvėje, kurioje galima „įdarbinti“ savo pinigus. Taip pat aptarsime populiariausias investavimo priemones.

Pagrindiniai Lietuvos finansų sistemos dalyviai, su kuriais susidurs kiekvienas norintis investuoti yra **komerciniai bankai, finansų maklerio įmonės (FMĮ) ir valdymo įmonės (VI)**. Bankai be daugybės kitų paslaugų teikia ir įvairias investavimo paslaugas – per juos galima pirkti akcijų ir obligacijų, jie dažnai siūlo įsigyti ir savo valdomų investicinių fondų. FMĮ koncentruojasi į ką tik paminėtas investavimo paslaugas bei konsultavimą. VI, kaip jau ir galima spėti iš pavadinimo, valdo pinigus, sukauptus investiciniuose ir pensijų fonduose.

Kokias finansines priemones įsigyti, sprendžia kiekvienas investuotojas, atsižvelgdamas į investavimo tikslą bei investicijų riziką. Pavyzdžiui, manome, kad mūsų mėgstamų saldinių gamintoja turi geras perspektyvas ir vis daugiau žmonių pamėgs jos gaminamą produkciją. Nusiperkame 100 jos akcijų po 10 Lt už kiekvieną. Jei pasitvirtins mūsų spėjimai ir įmonė dirbs pelningai, jos akcijų norės įsigyti vis daugiau investuotojų. Todėl po metų turimų akcijų vertė jau bus, tarkime, 12 Lt už vieną vienetą. Galime pasiimti 20% metinį pelną (200 Lt) ir palikti savo 1000 Lt tolesniam darbui. Tačiau galima visą sumą įdarbinti dar vieneriems metams ir jeigu per metus akcijos vėl pakils 20%, iš viso turėsime jau 1440 Lt. Tai vadinama kaupiamuoju investavimu, nes jau uždirbti pinigai patys ima uždirbti mums dar daugiau pinigų. Investicijos į akcijas yra laikomos vieniomis rizikingiausiomis, be to, norint jomis prekiauti, reikia tam tikrų žinių ir nuolat domėtis rinkos naujienomis.

Tuo tarpu įsigiję obligacijų kasmet gautume iš anksto nustatytą premiją, tarkim, 6%, kuri būtų garantuota, priešingai nei akcijų atveju. Šiuo metu populiariau derinti obligacijas su kitomis finansinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, susieti jų vertę su akcijomis. Dažniausiai siejama ne su vienos įmonės akcijomis, o su pasaulyje gerai žinomais **akcijų indeksais**. Kuo labiau auga indekso vertė, tuo daugiau uždirbama ir iš obligacijų.

Dar viena labai populiari investavimo priemonė yra investiciniai fondai, nes net ir investavę nedidelę sumą (pavyzdžiui, 500 Lt), mes turėsime kelis šimtus skirtingų vertybinių popierių. Kiekvienas fondas turi savo **investavimo strategiją** ir nuo to priklausančią riziką.

Pavyzdys

Vakarų Europos valstybių obligacijų fondą galima laikyti gana stabilium ir nepavojingu, tačiau tikėtina, ir mažai pelningu. Tuo tarpu Rusijos smulkiųjų įmonių akcijų fondas jau turėtų būti daug rizikingesnis – investavimui pasirinkta tik viena šalis, kurios ekonominė padėtis labai priklauso nuo politinių įvykių. Be to, perkamos smulkiųjų bendrovių akcijos, kurios dažnai pasižymi dideliais kainų svyravimais. Kita vertus, jei fondą valdo profesionalai, ilguoju laikotarpiu galima tikėtis neblogą pelno iš sparčiai augan-

VU Studentų Investicinis Fondas pristato:

Vilija Nausėdaitė
LR Vertybinių Popierių Komisijos pirmininkė

asmeninių finansų valdymas
finansų rinkos struktūra
investavimo grėsmės bei rizika

Lapkričio 7 d., 17:30 VU Ekonomikos fakulteto JR10 auditorijoje

Registracija el. paštu info@vusif.lt, daugiau informacijos www.vusif.lt
Svarbūl Registruojantis būtina nurodyti savo vardą, pavardę bei kur studijuojate.

Investuok i save!

čios Rusijos rinkos.

Jeigu nusprendžiame prekiauti akcijomis, kreipiamės į savo tarpininką – banką ar FMĮ – ir pateikiame pavedimą pirkti arba parduoti. Tai reiškia, kad įpareigojame tarpininką sudaryti už mus sandorį biržoje, nes jie yra tiesioginiai **vertybinių popierių biržos (VPB)** dalyviai. Anksčiau birža būdavo kaip turgus, kur susirinkdavo visi norintys pirkti ar parduoti ir dalyvaudavo **aukционе** – kas pasiūlydavo didesnę kainą, tas ir įsigydavo norimų vertybinių popierių. Šiais laikais birža ir aukcionai persikėlė į internetą. Dabar galime atsistoti kur nors universiteto koridoriuje, pasidėti ant kelių nešiojamąjį kompiuterį ir prisijungę prie bevielio interneto pirkti

akcijas iš JAV verslininko ar namų šeimininkės Kinijoje.

Finansų rinkas Lietuvoje reguliuoja **Vertybinių Popierių Komisija (VPK)**, kuri prižiūri, kad investavimo procesai vyktų skaidriai ir siekia, kad paprasti investuotojai suvoktų įvairių investavimo priemonių ir būdų riziką.

Net ir nuolat taupydami, negalime būti tikri, kad turėsime pakankamai pinigų savo idėjų įgyvendinimui ir ateities išlaidoms. Privalome patys rūpintis, kaip apsaugoti savo santaupas nuo nuvertėjimo, o jei kiltų mintis dar ir padidinti savo turumą – tam tinkamiausias investavimas. Išsamiau apie tai – kituose VU SIF straipsniuose ir rengiamuose seminaruose.

TAVO VAKARĖLĮ APŠILDO
*Čili Picos pre-party su DJ ir gundančiu pasiūlymu**

WWW.CILIN.LT

***Pasiruošk vakarėliui deramai - ČIL IN metu bet kuriai šeimyninei pical 20% nuolaida**

„ČIL IN“ vyksta V-VI nuo 19 iki 24 val.

Vilniuje:
Gedimino pr. 23,
Didžioji g. 5,
Jasinskio g. 16,
Ukmergės g. 369,
Konstitucijos pr. 7a,
Savanorių pr. 7;

Kaune:
Savanorių pr. 346,
Baršausko g. 66a,
Islandijos pl. 32;
Klaipėdoje:
H. Manto g. 31,
Taikos pr. 28,
Taikos pr. 139.